

נהורא

אור העבודה הפנימית בדרך הבעש"ט הק'

הסתכלות של 'איכות' מול 'כמות'
אש העבודה

דורשי ה' זרע אברהם אוהבו
דבר הבעל שם טוב

מי אתה יצר-הרע?
שערי השפעה

מרחוק ה' נראה לי
תנו רבנן מעשה

פרשת תולדות תשפ"ז
גלילון רצט

הוקם לע"נ הגה"צ רבי משה ב"ר יוסף זצ"ל אב"ד טורדא

דבר המערכת

תתענג על הרכב!

אנחנו חיים בדור מפונק. על כך אין ויכוח. על מה כן מתווכחים בדורנו? עם איזה רכב נתפנק יותר: גבוה או נמוך, חשמלי או על דלק, מאובזר או פשוט...

מיום ליום מתרבים הרכבים ומשתנים סוגיהם, ממש כאילו הורונו רבותינו: **"מעלין ברכבים ואין מורידין".**

וכל מי שעיניו בראשו תמה: וכי בשביל כך נבראנו? וכי לקראת ביאת המשיח כך אנו מתכוננים - ברכבים מפוארים? הרי אין שום הגיון בדבר!

אבל האמת היא: שישראל אם לא נביאים הם, בני נביאים הם!

ויש שורש של נבואה רוחנית עמוקה בוויכוחים על ההתפנקויות ברכבים!

כי הרצון בפינוק הוא בשרשו רצון להתענגות, וההתענגות האמיתית היא רק על מקור העונג - שהוא השי"ת.

ולימדונו רבותינו מאורי החסידות שהיות ורצונו ית' הוא להטיב לנו בצורה החזקה ביותר ששייך, הוא מצווה עלינו לעבוד אותו ולאהוב אותו בשני יצרינו - **כן, גם עם הגוף.**

ואכן הגוף הוא בעצם רק 'רכב' של הנשמה - ולכן חינכו אותנו פעם לא להתענג על הגוף.

אבל לקראת ביאת משיח צדקנו, גילו לנו רבותינו את הדרך נלך בה, להתענג על הוי"ה עם הגוף.

כלומר, לא להתעלם מהרכב של הנשמה - אלא להידבק בה' יחד איתו. שגם הוא יראיג שהתענוג האמיתי זה הרבונו של עולם, ולא משהו אחר!

אז מה?
שימו לב למשפט הבא:
הוויכוח איך להתענג עם הרכב נכון - אבל לא על הרכב הנכון.

כי היות ואין דעותינו שוות, אין נכון מהוויכוח איך מענגים את הרכב של הנשמה - **זה אומר בכה וזה בכה, לפי שורש נשמתו.**
אבל הוויכוח איך מענגים את הרכב של הגוף - **אין מעוות ממנו!**

א פריילי'כ'ן און א לעכטיג'ן שבת
ידידכם: **ישעיה יצחק פרידמאן**

נהורא מעליא

רבונו של עולם: אני מסתדר לבד!

ההרגשה הפנימית העומדת מאחורי תאוות העולם, והדרך איך להילחם בכך

הרמב"ם אומר, כי כל אחד שיש בו מעט שכל, מבין לבדו כי תאוות העוה"ז הם הסתירה הגדולה ביותר להצלחה בעבודת ה'.

התאוה כשלעצמה - אינה גרועה כל כך. העיקר הוא ההרגשה העומדת מאחורי תאוה זו.

המשיכה שיש לאדם להתאוות תאוה - היא בגלל ההרגשה שרוצה להרגיש את עצמו 'נפרד' ולהתענג על הפירוד שיש בעולם, כמאמר הכתוב 'לתאוה יבקש נפרד'.

יתירה מכך, לפעמים מפתה היצר את האדם לעבור על רצון ה', לא להכעיס חלילה, אלא משום שרוצה להרגיש שיש לו דעת לעשות כל מה שעולה ברצונו ואינו מסכים להיות נכנע ומשועבד לדעת אחרים. הוא מרגיש עצמו כמו ילד גדול שאומר למלמדו 'אני כבר גדול, אל תגיד לי מה לעשות, אנכי אעשה ככל העולה על רוחי'.

הנטיה הזאת - שמקורה בחטא עץ **הדעת** - מתחבאת עמוק עמוק בתוך נבכי הנפש, כאשר האדם רוצה להיות עצמאי ולפעול על **דעת** עצמו בלי להיות כפוף לדעת אחרים, ולכן קשה לו לקיים תורה ומצוות, וכמאמר הרה"ק מקאצק זי"ע (ראה שם משמואל פר' במדבר, תרע"ז) שהסיגוף הגדול ביותר לנפש האדם הוא שמירת התורה כפשוטה, כי זהו הפעולה המתנגדת ביותר לרצון הנפש הטבעית אשר כל מהותה היא להיות עצמאית ובלתי נכנעת לשום אחד.

כמובן שיש אנשים שמטבעם נוטים להיות 'שכירים' אצל השני, ויש כאלו שמעדיפים מצד טבעם להיות 'עצמאים'. ועיקר הקושי הוא לאותם החפצים להיות נפרדים לעצמם, אך הצד השוה שבהם שהנפש הטבעית אינה חפצה להיות מבוטלת לאחרים ולהשתעבד תחת ידם.

וזהו שורש 'תאות ממון' שהוא מאוס מאוד (עי' מאור עינים פר' מטות). כי הנה יש לך אדם שאינו להוט אחר הממון, ואינו צריך אלא כדי מחייתו, וכשיש לו יותר מכך הוא מפזר לצדקה וכיוצ"ב, וזה אינו נקרא 'תאוות ממון'. אבל יש אדם שכבר נמצא תחת ידו סכום עצום, והוא יכול לחתן את בניו ונכדיו וניניו, ובכל זאת עדיין להוט להוסיף הון ולהגדיל ממונו, וזהו בגדר 'תאוות ממון'.

ושורש תאווה זו היא, שהאדם אומר כביכול להקב"ה: רבונו של עולם, איני רוצה להיות תלוי בך, אני רוצה להיות 'נפרד' ולהסתדר בכוחות עצמי. ולא אני בלבד, אלא גם בני ובנכדי, וגם כל הדורות אחרי, אני רוצה שהם יהיו 'נפרדים' ויוכלו להסתדר בכוחות עצמם בלי להזדקק שוב ושוב להתפלל כל יום וכל חודש שיצליחו לכסות את הוצאות מחייתם.

מי שהורגל בדרך הזה, אזי כאשר יעלה למעלה לאחר מאה ועשרים, והנשמה - אשר כל תשוקתה ותאוותה להתכלל במציאות האלוקית ולאשתאבא בגופא דמלכא, תצטער מאוד מהחומר העומד בעוכרה, כי הנטיה הטבעית להיות 'נפרד' תמנע בפניה את חמדת לבבה, והא גופא הוא הצער הגדול ביותר ששייך להיות.

כאשר האדם אינו מבין זאת לבד, ומנסה להסתדר בכוחות עצמו ולהרגיש נפרד, כאילו אומר להקב"ה: "אני כבר גדול, אני מספיק חכם, תן לי להסתדר בעצמי, כעת איני זקוק לך", אזי הקב"ה ברוב רחמיו על נשמת בנו מחמד נפשו, אינו מניח לו לשקוע בעלמא דפרודא, הקב"ה אינו רוצה שהאדם יהיה כמו אותו נחש אשר עפר לחמו ומסתדר תמיד בכוחות עצמו בלי להזדקק לחסדיו של הקב"ה , ולכן עושה פעולות שונות כדי להחזיר לב בנים על אבות.

אבינו שבשמים אינו מוותר עלינו, הוא רוצה אותנו תמיד לצידו, וכאשר אנו מתנתקים ונפרדים ממנו, הוא מושך אותנו בעבותות אהבה, רומז לנו ברמזים, קול דודי דופק פתחי לי, בבחינת 'קורא לה והיא באה'. וכשזה לא הולך ואנו ממשיכים להיות שקועים בעסקינו, לפעמים מרחם עלינו ומטלטל אותנו בדאגות שונות או בצער קל , בבחינת 'הכישה במקל ורצתה לפניו', ואז אנו נזכרים ממנו ורצים אליו לחסות תחת צל כנפיו (תפארת שלמה, שער התפילה).

על פי "אש הפרשה"

ברכת מזל טוב חמה ולבבית שגורה בזה אל כבוד מעלת מורינו המשפיע
הגה"צ רבי **יחיאל יהושע שיינפלד** שליט"א
לרגל נישואי בנו היקר והחשוב החתן העילוי והמצוין כמר **שלמה** ני"ו
עב"ג בת הגה"ח רבי **יונה זאב ויינברג** שליט"א, חתן הגאון הצדיק המפו' רבי **חיים ויס** שליט"א – נאב"ד ביתר
יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לבנות את ביתם על אדני התורה היראה והחסידות
ולראות מהם דורות ישרים ומבורכים ורוב נחת דקדושה וכט"ס

תנו רבנן מעשה

מרחוק ה' נראה לי

איש יהודי היה, שלצורך כתיבת מאמרינו נקרא לו 'תנחום', שכן באותה תקופה, תקופת החורף של שנת תק"ע, השתוקק נואשות לטיפת תנחומים. הן זה עתה נסתלק רבו הגדול והקדוש רבי **לוי יצחק מבארדיטשוב** זי"ע לגנזי מרומים, הוא הלך למנוחות, ואת תנחום עזב לאנחות.

יהודי פשוט היה תנחום, שבכל לבו ביקש לעשות רצון קונו יתברך, ולהתהלך לפניו בתמימות, אך דא עקא, שלא תמיד הצליח להתגבר על הניסיונות, פעמים שהיה מתגבר ופעמים שהיה נופל. ואיש בעולם לא ידע להעריך את תנחום, מלבד הרבי. אותו צדיק, מליצן של ישראל, שם לב אל הנשמה הטהורה שלו, אל הנקודה הפנימית שמעולם לא נפגמה. ובכל עת שהיה תנחום בא אל הקודש, שטפו הרבי במבועי אהבתו האין-סופית, וחיבבו כבבת-עין.

וכשהצדיק אבד ואין איש שם על לב, חש תנחום כי עולמו חשך בעדו.

ביקש תנחום למצוא רבי חדש, שימלא את המקום שנפער לו בלב, ובעצת ידידיו הגיע למעזיבוז, לתהות על קנקנו של הרה"ק הרבי ר' **ברוך ממעזיבוז** זי"ע, נכד רבינו **הבעל-שם-טוב הקדוש** זי"ע. אלא שכבר על אם הדרך קלטו אוזניו את שיחותיהם של החסידים שנסעו עמו במרכבה, והוא הבין כי הנהגתו של הרבי רבי ברוך'ל שונה לחלוטין מהנהגת רבו הקודם, וכי איננו מקבל את כל הבאים להיכלו באותה חביבות, אלא יש והוא מראה להם פנים רוגזות, ומדבר עמהם קשות, אפילו כשמדובר ברבנים ואנשי מעלה.

לבו של תנחום נחמץ בקרבו, חשש כבד מילא את לבו הרגיש. "הלא אם בארזים נפלה שלהבתו של הרבי, מה אעשה אני אזוב הקיר", חשב לעצמו, "והלא עלול הצדיק לדבר אלי קשות ולבזותי לעיני קהל ועדה". וחרטה עצומה החלה לטלטל את לבבו, על כל הנסיעה.

משהגיע לבית מדרשו של הצדיק, ונרשם להיכנס אל הקודש פנימה, היה החשש הולך וגובר בו, והוא התהלך שם אנה ואנה, בלחץ קודר, בתוככי בית מדרשו של הרבי, סמוך לדלת חדרו הפרטי, אשר שם קיבל את הקהל.

עודו מהרהר בעגמומיות, ניגש אליו לפתע יהודי אחד בעל צורה הדורה. "שלום עליכם רב-אידי!", הושיט לו הלה ידו לשלום, "מדוע פניכם רעים היום? שמא דבר מה מעיק עליכם?!".

משראה תנחום כי האיש מבין ומאזין, מתוך רצון אמיתי לעזור לו, גולל בפניו את מועקתו ואת חששו מהרבי החדש, פן לא יקבלנו בסבר-פנים-יפות, כפי שנהג רבו הקודם, שקיבלו תמיד באהבה וברצון, ללא שום קפידה.

"אוי יהודי יקר!", ענה לו האיש, "לשווא חששך! הרבי אינו מבזה חלילה שום יהודי, אדרבה, הרבי אוהב כל יהודי אהבת נפש. ואולם, אם בא לפניו יהודי שיש מקום לחשוש שמא יש בו מגסות הרוח, ומחשיב עצמו כמי שכבר תיקן עצמו בכל מידה ומעלה, אותו מרחק הרבי, כדי להעמידו על מקומו. אבל יהודי יקר כמוך, שכולך ענוה ושפלות-רוח, בוודאי יקבל אותך הרבי בפנים מאירות".

הדבר יצא מפי האיש, ופני תנחום קרנו מאושר. האבן נגולה מעל לבו, והוא לא ידע את נפשו מרוב שמחה, עד שתפס את ידי האיש ויצא עמו בריקוד נלהב, בעוז ובחדוה.

תוך זמן קצר, בא תורו של תנחום להיכנס אל הרבי. הוא פסע אל החדר ברוגע ובשלוה. אך משנכנס וראה את פני הצדיק נחרד חרדה גדולה, וכמעט שהתעלף תחתיו. הוא ראה שהרבי אינו אלא אותו יהודי ששוחח עמו בבית המדרש, והרגיע את רוחו הלחוצה.

קם הרבי רבי ברוך'ל מכיסאו לכבודו של תנחום ובפנים זורחות אמר לו: "אינני נותן לך שלום, עד שנרקוד שנית..."

•••

וכה מפרש הרה"ק רבי **אהרן מזיטאמיר** זי"ע, בספרו הקדוש "תולדות אהרן" את הכתוב בפרשתנו (כה, כח): "ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו".

וזה לשונו הקדוש:

"דיש כלל, שלפעמים צריך הצדיק לקרב הרשעים יותר מאנשים כשרים, דאם יניח את הרשע שילך כרצונו אז יאבד ברשעו ח"ו ולא יעשה תשובה לעולם, אבל למי שהולך בדרך הישר יש לחוש שלא ירום לבבו ח"ו, לכך מרחקין אותו לפעמים. **וכן נהג עצמו מורי ורבי הרב הקדוש נשמתו בגנזי מרומים הרב דק"ק בארדיטשוב, שהיה מקרב לאנשים אחרים יותר מתלמידיו**, ואמר שהתרחקות שלו הוא התקרבות, ויש בזה שכל גדול. וזהו מה שנאמר 'ויאהב יצחק את עשו', מטעם שראה בו 'כי ציד בפיו' צידו ורמאותו יש בפיו בשקרים, ושאינו הולך בדרך ישרה, לכך היה מקרבו, שמא ילמד ממעשה אביו, אבל ליעקב שהיה תם וישר לא היה צריך לקרבו כל כך".

•••

כוחה של הארת הפנים לרחוקים עצום הוא ורב, וממנה אנו גם למדים גם את דרכו של השי"ת כביכול, שדווקא לבני הדור האחרון והשפל, עתיד הוא להזריח את אורו הגדול ולרקוד עמהם בגאולה העתידה, כדבר שנאמר (ירמי' לא, ב-ג): "מרחוק ה' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד, עוד אבניך ונבנית בתולת ישראל עוד תעדי תופיך ויצאת במחול משחקים".

עפ"י: נאמנים ונחמדים

דבר הבעל שם טוב

הלכה ומעשה
הרה"ג ר' יודל ווינגארטן שליט"א יו"ר מכון יסוד החסידות

דורשי ה' זרע אברהם אוהבו

בזמר 'כל מקדש שביעי' שאנו מזמרים בשבת, והפליגו צדיקי הדורות בגודל מעלת זמר זה, מזכירים אנו את זכותו של אברהם, 'זרע אברהם אוהבו' ואת יעקב אבינו 'כל זרע יעקב', **היכן יצחק?** מדוע לא נזכר שמו בפיוט קדוש זה.

המדייק בפרשתיינו, בפסוק 'ותלך לדרוש את השם' ילמד כי דווקא המילים **דורשי ה'** זרע אברהם אוהבו' הם רמז על עבודתו של יצחק אבינו, כפי שנוסד בהדרכתו ע"י רבקה אמנו. ישנה עבודה של 'ותדרוש את השם'. דרישה היא **חיפוש וחתירה מתמדת אחר האמת בלי לוותר**, תכונה אלוקית שמקורה במידת הגבורה.

זהו ההסבר במילים **'המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא'**. ישנם אנשים שאוהבים לגשת לכל דבר בנחת וישוב הדעת. זו היא תכונה טובה, כשמדובר במצווה, שמרוב אהבתה מתעכבים בקיומה עד כדי שביעת הנפש, והיא באה לידי ביטוי בהנהגת 'המאחרים לצאת מן השבת'. צדיקים היו מתמהמהים מאוד בהוצאת השבת, שעות רבות, כדי לנצל עד תום את המתנה האלוקית. אבל זו היא תכונה 'זרע אברהם אוהבו', - מידת האהבה.

אך למידה זאת נדרשת גם המיזוג של מידת הגבורה, הנדרשת בעת שעוסקים בהכנה לשבת 'וממהרים לבוא'. **בעת ההכנות לשבת, יש להבעיר אש בוערת של גבורה**, וכפי שמובא בזוה"ק שבעת שישראל עוסקים בהכנות לשבת, בוערת אש התבשילים, (ובאר"י מוסיף גם האש של המים החמים שרוחצים בהם לשבת), ומבעירה אש של קדושה המכלה את כל האישים של הקליפה, את התאוות הרעות. לכן ערב שבת הוא זמן של מלחמה עם הקליפות, שיורדים עם כניסת השבת ל'נוקבא דתהום רבה' - למקום נמוך ששם אינם יכולים לקבל יניקה מקדושת השבת.

כל זה קורה דוקא **על ידי הזריזות והתבערה של ערב שבת קודש**, והיא המרוצה שנוהגים אנשי מעשה לרוץ אחר ההכנות לשבת, כמו שנפסק בגמרא (ב"ק לב:) שהרץ בערב שבת והזיק מחמת מרוצתו, פטור מפני **'שהוא רץ ברשות'**, דהיינו שאז הזמן הנכון למהר ולהקדים לקבל את פני השבת, ולהוסיף על קדושתה. השילוב הזה של 'דורשי השם' מידת הגבורה, עם 'זרע אברהם אוהבו' - מידת האהבה, היא הסימן הנכון לעובד את ה', שהוא הולך אחר רצון ה', ולא אחר המידות הטבועות בו מלידתו. זהו השילוב הנרמז בפרשתיינו 'תולדות **יצחק בן אברהם, אברהם** הוליד **את יצחק'**.

הסימן לכך שמידת הגבורה מקורה בצד הקדושה, היא כאשר **הזריזות בעבודת ה'** (כגון בהכנות לשבת), **מהולה בשמחה עצומה**, ולא ב'נערוון' וכעס. זו היא מידת הזריזות שאותה שיבחו חז"ל (עבודה זרה כ:), ואשר היא באה מגודל האהבה המשולבת בגבורה, דהיינו תבערת האש הבוערת באדם הרץ אחרי רצון קונו.

בזאת מפרש הזוהר (תולדות קנ.) את הפסוק 'ותלך לדרוש את השם', הכוונה היא שלא הסתפקה בדרגת הקדושה שכבר השיגה, אלא שכשראתה שהקב"ה דורש ממנה יותר, הלכה לדרוש את השם הוי"ה כלומר להתעלות לדרגה נוספת של קרבת אלוקים. הרי לנו שענין הדרישה הוא תבערת האש של האדם המתאווה להתקרב אל השי"ת, ואינו מסתפק בדרגתו העכשווית. וכשהקב"ה מרמז לו שצריך להתעלות יותר, על ידי מידת הדין השולטת בו על ידי צער ח"ו, הוא מעלה את מידת הגבורה לשרשה, על ידי שהוא משתמש במידת הגבורה והדין שלא להסתפק בדרגתו העכשווית, אלא לשאוף להתעלות יותר ויותר.

ונסיים בדברי קדשו של בעל **הישמח משה** (בראשית) מביא את דבריו של בעל העיקרים, שמסביר את תכונתה של **ה'דרישה'** המתמדת אחר אמיתו של עולם, כפי שנרמז בפסוק 'דרשו ה' ועוזו', וזה לשונו (מאמר שני פרק ט"ו): שכל מבקש איזה דבר, כפי ערך הדבר ההוא המבוקש ומדרגתו, יהיה הכוסף אליו והשמחה בהשגתו, וכשיהיה הדבר הנכסף או המבוקש בעל תכלית, יכלה הכוסף כשישיגנו ותעמוד השמחה אז תפסוק, **אבל כשיהיה הדבר הנכסף או המבוקש בלתי בעל תכלית, אי אפשר שיכלה הכוסף ולא שתפסוק השגה, ולזה תתמיד השמחה אף שהשגה מוגבלת תמיד**, ובעבור זה אמר הכתוב (תהלים קה ג) ישמח לב מבקשי ה', **כי להיות השי"ת ושלמותו בלתי בעל תכלית, כל מבקש ה' אף על פי שישיג ממנו מה שישיג, לעולם תשאר התשוקה ותתמיד השמחה ולא תפסוק**, אבל תגדל תמיד כשתגדל ההשגה, **ובעבור זה אמר המשורר (שם תהלים קה ד) דרשו ד' ועזו בקשו פניו תמיד וגו'**. עכ"ל.

שו"ת עם המשפיע (1)

איך מתרגלים לחיות באופן 'איכות' מול 'כמות'?

שאלה:

מה יעשה מי שרואה את עצמו לעומת הסביבה שהוא כן יותר בעבודת ה' מהו הדרך הנכון שלא יבא מכך לידי גסות רוח?

תשובה:

בשמים מודדים לפי 'איכות'

שאלה זו נובעת מתוך הסתכלות על עבודת ה' באופן של 'כמות', שעיקר מהותה היא באופן של יחס לגבי עבודתם של אחרים, אבל אם מרגילים עצמינו למדוד את עבודת ה' לפי 'איכות', אין כאן בית מיחוש, וכפי שנרחיב אי"ה במאמר שלפנינו.

הנה תורת הפנימיות - מתייחסת תמיד ל'פנימיות' של כל דבר, שהיא שונה לגמרי מן ההסתכלות החיצונית.

הדברים נוגעים לכל מצוה ומצוה, שמצד ההסתכלות החיצונית מוטל עלינו לקיימה בתכלית השלימות מבחינת חלק המעשה, בהידור, בזמנה, ובכל הפרטים הנלוים לחלק העשיה, כראוי וכנדרש על פי ההלכה, אך יתכן שדבר שהוא מושלם בחלק המעשה במלוא השלימות, אינו זוכה להתייחסות כ"כ בעולם הרוחני והפנימי.

שהרי למעלה בעולמות הרוחניים, לא מודדים את התורה והמצוות לפי אמת-המידה שמודדים כאן בעולם העשיה, לפי 'כמות' של דפי גמרא או מנין שעות רצופות, כי כל זה שייך לעולם הגשמי המוגבל ששם נמדד הכל לפי גבול ומידה גשמי, אבל בעולמות הרוחניים ניכרים רק דברים רוחניים הנמדדים לפי 'איכות', כלומר: דביקות, כיסופין, השתוקקות, התאמצות, יגיעה, רעותא דליבא, אהבה ויראה, וכפי הכלל הידוע שגילה רשב"י: "אורייתא ללא דחילו ורחימו - לא פרחת לעילא".

יתכן שיהודי פשוט, שבקושי יודע עמוד אחד גמרא, והיה משננם מדי יום בהתלהבות, בדביקות בנותן התורה, בערגה וכיסופין להתענג על חכמת ה', יושב בבית דין של מעלה בשולחן המזרח, ואילו בשולחן המערב יושב אחד שהיה בקי בכולא תלמודא, אך הכל היה מהשפה ולחוץ, בלי לחלוחית של פנימיות, בלי עלקטר"י, בלי חיות, ולא פרחת לעילא.

עולם הפוך ראיתי

למעלה בעולם האמת - הכל הפוך מן העולם התחתון, וכמובא בגמ' (פסחים נ.) על רב יוסף בן רבי יהושע בן לוי שנחלה ונסתלק למעלה. כאשר חזר למטה, אמר: עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה ותחתונים למעלה. אמר לו אביו: בני, עולם ברור ראית.

[וכתב בספר **דובר צדק** להרה"ק רבי צדוק מלובלין זי"ע (פר' אחרי אות ד) וז"ל: והנה עולם הפוך לפי קבלת רבינו חננאל הוא גם כן אתלמידי חכמים. עכ"ד. ובהמשך איתא בגמ' ואנן היכי התם - כי היכי דאיתו אנן הכא, הכי איתינן התם. ופירושו, שהתלמידי חכמים כפי שנחשבים למטה כך נחשבים למעלה. וכתב הגה"ק מבוטשאטש זי"ע בספרו מחזה אברהם (פר' צו) וז"ל: היינו דוקא רבנן שרוח הבריות נוחה בלי השתתפות כל דהוא מגדר 'שקר החן והבל היופי' (משלי לא, ל), או השתדלות כל דהוא מצד עצמו להתמנות על הציבור, רק רוח הבריות היו נוחים מהם למנותם על עצמם בלי שום פעולה מצדם ובלי שום גדר שוחד או יפוי חיצוני, הם הם שהם בגדר רבנן הנ"ל, דכי היכא דחשיבי בההוא עלמא הכי חשיבי בעלמא דקשוט].

ולכן מוטב להתרגל כבר כאן בעולם הזה הגשמי לחיות עם הסתכלות רוחנית, למדוד את מעשינו לפי 'איכות' ולא לפי 'כמות'. וכגון בסוף היום כשעושה חשבון הנפש, לא יחשוב לעצמו 'כמה' למדתי וכמה התפללתי, כי ה'כמות' נערכת לפי מספרים, מספר שעות ומספר דפים וכיוצ"ב, וכל דבר שנערך לפי מספר אינו דבר אמיתי, וכגון כל מה שנחשב בעולם הזה הגשמי כדבר יקר הוא רק משום שאין הרבה מהדבר הזה, כמו מיליון דולר הוא סכום גבוה משום שאין הרבה אנשים שיש להם סכום כזה, אבל באם יפול מן השמים שפע רב,

"יהודי פשוט, שבקושי יודע עמוד אחד גמרא, והיה משננם מדי יום בהתלהבות, בדביקות בנותן התורה, בערגה וכיסופין להתענג על חכמת ה', יושב בבית דין של מעלה בשולחן המזרח, ואילו בשולחן המערב יושב אחד שהיה בקי בכולא תלמודא, אך הכל היה מהשפה ולחוץ"

ויהא לכולם מיליוני דולרים, אזי כל הערך והשוויות של מיליון דולר נאבד בבת אחת, כי החשיבות של 'מספר' הוא רק ביחס לאחרים ואין לו ערך בפני עצמו.

אבל 'איכות' אינה נמדדת במספרים אלא במילים שיש להם ערך מיוחד ללא יחס לאחרים. וכגון באם אחד תורם עשר מיליון דולר לצדקה, הנה באם מודדים ב'כמות' לפי מספרים, אין לזה ערך רק ביחס לאחרים, כנזכר לעיל, ואם כולם יתרמו סכום כזה, תיכף נאבד הערך והחשיבות. אבל אם מודדים ב'איכות' לפי מילים, והיינו שמרוממים את האדם שנתן מעות למצות צדקה, ומייקרים אותו על שמחזיק תורה או תומך בשאר דברים שבקדושה, הנה מילים אלו אינן יכולות להאבד ואינן ביחס לאחרים, אלא שוות מחמת ערכם העצמי.

וכן כשיהודי עסק בתורה כל היום, לא ימדוד הלימוד לפי מספרים, למדתי כך וכך דפים או שעות, כי כל מה שנמדד במספרים הנה באם מעמידים לידו יהודי שלמד יותר דפים או שעות תיגרם לו חלישות הדעת, כגון אחד שהגה בתורה חמש שעות רצופות ונפשו מתרוממת עליו, והנה רואה אחד שאוחז באמצע השעה השלוש-עשרה של לימוד רצוף, ובבת אחת נאבדת כל ערכו וחשיבותו.

אבל אם מתרגם הכל לפי 'איכות', לפי מילים, ואומר לעצמו: זכיתי היום ללמוד תורת ה', זכיתי להתייגע בתורה הקדושה, זכיתי להתדבק ברציפות לרצון הבורא ית', זכיתי לקיים היום רצון ה', לעולם לא נוכל לבטל את מעשיו, כי הם אינם נמדדים ביחס לאחרים כמו מספרים, אלא יש להם ערך המוגדר במילים, וכמאמר חז"ל "אחד המרבה ואחד הממעיט - ובלבד שיכוין לבו לשמים", והיינו שהריבוי או המיעוט אין להם משמעות בעולמות הרוחניים, ורק כוונת הלב תופסת שם מקום של כבוד.

'איכות' אינה נמדדת ביחס לאחרים

ולכן צריך להתרגל להעריך הכל לפי מילים, לתרגם כל מעשיו לפי ערך של תיבות, ולא לחיות כל הזמן במספרים, שאז מודד עצמו כל חייו ביחס לאחרים הנמצאים סביבו, וכאשר יעלה למעלה, בעולם הרוחני, ששם נמדד הכל לפי איכות, לא ימצא ידיו ורגליו מאחר והיה מורגל להעריך כל דבר במספרים.

כי הנה דבר גשמי מציאותו הוא במידה וגבול, כגון בית ושולחן וכסא וספסל, שההבדל ביניהם הוא לפי האורך והרוחב, ואם יבנה אדם לעצמו בית גדול ויתפאר במידותיו המרובות, ולמחר יקים שכנו בית יותר גדול ומפואר, בבת אחת מתבטלת כל חשיבותו.

אבל דבר רוחני אינו נמדד במידה וגבול, וכגון הכלל ש'אחד ועוד אחד שוה שתים', אע"פ שלא יכירו בו, וילעגו עליו, ויהיו עוד כללים רוחניים יותר חשובים ויותר מורכבים ממנו, בכל אופן אין הכלל הרוחני הזה מתרבה או מתמעט אלא נשאר תמיד באותו ערך וחשיבות שיש לו מחמת עצמו.

כאשר מתרגלים לחיות בהסתכלות של 'איכות', אזי כתוצאה מכך מפסיקים למדוד את עצמו ביחס לאחרים, מתוך ידיעה ש'אחד המרבה ואחד הממעיט - ובלבד שיכוין לבו לשמים'.

ומנגד, תמיד צריך להשאיר מקום עבור 'קנאת סופרים תרבה חכמה', להגדיל את השאיפות על ידי שיסתכל איך חבירו עולה ומתעלה במדריגות העליה, 'מזה ומזה אל תנח ידך', כמו שרואים לגבי נח, שאפילו שהקב"ה עצמו אומר שהוא 'צדיק תמים', אבל הפסוק מוסיף 'בדורותיו', ויש בזה שני פירושים, האחד - לשבח, והשני - לגנאי, ביחס לדורו של אברהם, ושניהם אמת, וצריך לחיות תמיד עם שני הקצוות הללו. לשאוף גבוה יותר, ולהיות שמח בחלקו אשר נתן לו האלקים.

יש לך שאלה בעבודת ה' - מקומך כאן!

לאור הביקוש הרב, אנו פותחים כעת בתחילת השנה

את המדור החדש - "שו"ת בעבודת ה'"

הציבור הקדוש מוזמן לשטוח את שאלותיהם - בפניה למערכת

מי אתה יצר-הרע?

כשלייבל מתווכח עם המגיד שיעור בלימוד - אי אפשר לעמוד בד' אמותיהם.

מי שרגליו לא דרכו בבית המדרש, יחשוב שנקלע לקטטה. הפנים האדומות, השאגות ההדדיות נראות כמו קרב סוער.

ותמיהה תעלה על לבו של אותו זר: מה יום מיומיים?

שום דבר. מי שמכיר את לייבל אינו תמה. אורייתא קמרתחא ליה.

כל זמן שההגדרות של רבי אלחנן בחילוק בין 'פלגינן דיבורא' ל'פלגינן נאמנות' אינן מבוררות כל צרכן - הוא לא יוותר למגיד שיעור, והלהבות תלכנה ותתלקחנה עד לב השמים.

תוך כדי הקולות והברקים אורז המגיד שיעור את ספריו ודפיו ופונה לכיוון דלת בית המדרש, כשלייבל מתלווה לצדו.

בדיוק אז שככו הקולות. הסברות נתיישבו להן איכשהו בליבו הסוער של לייבל, אבל הוא ממשיך ללכת על יד המגיד-שיעור.

פתאום נראה כי עזבו עזוז רוחו, וסומק של בושה קלה עלה בלחייו. "אממ... אני רוצה לשאול את המגיד שיעור שאלה... משהו שלא קשור ללימוד".

"כן", העלה המגיד-שיעור חיוך נלבב על שפתיו.

למה זה אנכי?

"השאלה שלי היא" - פתח לייבל בקול נמוך, כשעיניו סוקרות את הסביבה אם ריקה היא - "שיש לי כל מיני ניסיונות קשים... אני משתוקק לדברים לא טובים המושכים אותי, ואני לא יודע מה לעשות. אני לא מבין למה האייבערשטער מנסה אותי עוד פעם ועוד פעם, כשהוא יודע מראש שאני לא יכול לעמוד בזה..."

"ככה..." ממלמל המגיד-שיעור בטון מתעניין.

"כן!", מוסיף לייבל לשפוך את לבו המר, "אני חושב שלאף בחור מתמיד פה בישיבה אין ניסיונות כמו שלי. לפעמים אני מרגיש שאיזו רוח משתלטת עלי, הדם שלי נהיה רותח וגועש בכל אברייי, ו... ואני מרגיש כחיה-רעה שאין לה שליטה על דחפיה".

הוא משתתק לרגע, ואחר כך ממשיך בקול שבור: "אני יודע שיש שכר על העמידה בניסיון. למדנו את זה, שמעתי את זה אלף פעמים. אבל מה אעשה שכל נפילה שוברת אותי מחדש? אני מרגיש כמו מי שיצא בידיים ריקות. האם לא עדיף בלי זה? לא הן ולא שכרן..."

המגיד שיעור ליטף במבטו את פניו המיוסרות של תלמידו. "לייבל", אמר בשקט, "אני רוצה לגלות לך יסוד. אני רוצה להראות לך יסוד שכתב רבי איציקל ראדווילער זכותו יגן עלינו - בנו של המגיד רבי מיכל'ע זלאטשובער - בספרו הקדוש 'אור יצחק', דברים אשר דרש בגן עדן העליון. תקשיב טוב, כי הדבר הזה יכול לשנות לך את כל ההסתכלות".

"בגן עדן העליון?", פוקח לייבל זוג עיניים משתאות. "איך אנחנו יכולים לדעת על דברים שהיו בגן עדן?"

"כן כן. כמו שאתה שומע", מאשר המגיד-שיעור במבט רב משמעות. "זה היה עוד בחיים חיותו. הוא עשה עליית נשמה, וכשהגיע לשמים כיבדוהו בדרשה... הוא כותב זאת בפירוש בספרו..."

"באמת?? פלאי פלאים... אני חייב לראות את זה!"

"הנה", מצביע המגיד שיעור לעבר ארון הספרים שבצד, "זה נמצא שם".

אחר רגעים בודדים בלבד, שב לייבל הנלהב והספר בידו. דפדוף מהיר בפרשת תולדות, והקטע המבוקש הופיע.

"לא יאומן כי יסופר"...

אור יצחק תולדות:

וזה שדרשתי בגן־עדן העליון בעליית נשמתי... ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך, בשני יצריך. ואמרתי, הפשט של שני יצריך: בלתי היצה"ר אי אפשר לעבודה תמה, מצד שהיצ"ט אין לו אלו המידות, היינו החשק והחמדה והתשוקה והשמחה. והראיה – כשתפסו אנשי כנה"ג להיצה"ר, לא הי' חדוא דשמעתתא... ובשעת הדרש לא ראיתי את אבי הק', ובלכתי מהבימה ראיתי את אבי הקדוש ואמר לי בזה"ל: 'בני! יפה דרשת 'בשני', ואמר כמה פעמים: 'בשני, בשני.

"אכן", מסכים המגיד שיעור. "באמת מדהים לראות צדיק שכותב בפשטות שעשה עליית נשמה, ודרש דרשות בגן עדן... מכל מקום, הבה נתמקד בתוכן דבריו, ונראה את המסר שהוא מבקש להבינו".

"מה הנקודה שלו?" מכוון לייבל מיד אל המטרה, כדרכו.

"אני חושב שאסכם לך בעל-פה את היוצא מדבריו, ואחר כך אם תאווה נפשך תעיין בדבריו בפנים", אומר המג"ש.

כוח האנרגיה שלך

"הוא אומר כך: **בלתי היצה"ר אי אפשר לעבודה תמה, מצד שהיצר-טוב אין לו אלו המידות, היינו החשק והחמדה והתשוקה.**

מידות אלו מקורן אצל יצר הרע. היצר הטוב כולו יישוב הדעת, מוח שליט על הלב. הגירוי הפנימי, האש הבוערת בלב - מקורה מהיצר הרע שזה מהותו: כוח של תשוקה ותבערה שמבקש לפרוץ החוצה. ואתה מסתמא יודע מה שכתוב: והנה טוב מאוד - זה יצר הרע".

"בוודאי", אומר לייבל, "זה תמיד היה קשה לי מאוד! איך ייתכן שהיצר הרע הוא טוב מאוד???"

"זו הנקודה", מחייך המגיד-שיעור. "היצר הרע אינו דווקא תמיד רע. הוא כוח אנרגטי. הוא אש. בטבע האנושי הוא נוטה לכיוון השלילי. אבל אפשר וצריך להשתמש בו לדברים טובים וקדושים". הוא מרים ראשו ומצביע על המנורה הדולקת מעל פתח בית המדרש - "תסתכל על החשמל. מה זה חשמל? אנרגיה. כוח עצום. אפשר לקרר בו ואפשר לחמם בו. אפשר לאפות בו חלות לשבת, ואפשר לשרוף בו בית שלם. החשמל עצמו אינו טוב ואינו רע. הוא כוח. מה שקובע הוא לאיזה מכשיר מחברים אותו".

לייבל שותק. משהו בפניו מתחיל להשתנות.

"עכשיו תגיד לי", ממשיך המגיד-שיעור, והפעם בנימה קצת שובבה, "אתמול, כשהתחלנו את הסוגיא עם התוספות - אתה זוכר איך התלהבת? איך לא נתת לי לזוז עד שהסברא התיישבה לך? ראיתי אותך. הפנים בערו, הקול רעם, נדמה היה שאתה מוכן להפוך עולמות בשביל הבנה אחת נכונה בגמרא. ורק לפני רגע, כשהתווכחנו על היסוד של רבי אלחנן, מי שעמד מהצד היה בטוח שפרצה פה מלחמה".

לייבל מסמיק, וחיוך מבויש של קורת-רוח מאיר את פניו.

"ומאיפה זה בא, לייבל? מאיפה הלהט הזה? זה אותו כוח בדיוק! אותו דם רותח שאתה מתלונן עליו, אותה רוח שמשתלטת עליך. זה מה שבוער בך כשאתה לומד. מי שאין לו תשוקה, גם ב'נשמת' בשבת קודש לא יבער. ומי שקיבל כוח גדול כזה, הניסיונות שלו גדולים, אבל גם הלימוד שלו הופך ללפיד אש".

"אז... זה לא אומר שאני נפש-שפלה?", שאל לייבל בקול שכמעט לא נשמע.

"להפך!", קרא המגיד-שיעור, ולרגע נשמע שוב כמו בשעת השיעור. "אין לך להצטער על זה בכלל. הקדוש ברוך הוא לא נתן לך עונש, הוא נתן לך מתנה. אנרגיה. אוצר של כוח. אלא שאוצר כזה צריך שמירה".

הוא הניח יד על כתפו של לייבל. "למעשה: במקום להסתכל על עצמך בעין מנמיכה, במקום לומר 'אני חלש, אני נבעל משיכות שפלות, אני לא שווה', תבין שקיבלת כוח אדיר. וכל פעם שאתה מרגיש את הרתיחה הזאת עולה, אל תיבהל ממנה. קח אותה. שמור אותה. חבר אותה לגמרא, לתפילה, לחסידות, לשטייגן. וככל שתשמור את הכוח הזה לחיבור שמיימי כך הוא יבער. ואז תראה שאותו כוח שנדמה היה לך שהוא מפיל אותך, הוא בעצמו יהיה מה שירומם אותך".

יוצא לאור ע"י
מזכלת אש החסידות העולמי (ע"ר)
לקבלת הגליון להארות ולהשדות – טלפון: 02–5026558 פקס 02–5702061
a025026558@gmail.com